

Handläggare
Josefin Lokvist
Telefon: 0850812197

Till
Södermalms stadsdelsnämnd
20 oktober 2022

Utkast till lagrådsremiss Ett fönster av möjligheter – stärkta rättigheter för barn och vuxna i skyddat boende

Svar på remiss från kommunstyrelsen KS 2022/960

Förvaltningens förslag till beslut

Stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Sammanfattning

Södermalms stadsdelsnämnd har fått ärendet ”Utkast till lagrådsremiss Ett fönster av möjligheter – stärkta rättigheter för barn och vuxna i skyddat boende” på remiss från kommunstyrelsen.

Utkastet till lagrådsremiss innehåller förslag som syftar till att förbättra skyddet och stödet till personer som behöver skyddat boende och stärka barnrättsperspektivet för barn som följer med en vårdnadshavare till ett skyddat boende. Det föreslås bland annat att skyddat boende ska regleras i socialtjänstlagen (2001:453) som en boendeinsats till den som behöver stöd och skydd till följd av hot, våld eller andra övergrepp. Barn som följer med en vårdnadshavare till ett skyddat boende ska bedömas och beviljas insatsen individuellt och socialnämnden ska ansvara för att tillgodose barnets behov av stöd- och hjälpinsatser. När det finns samtycke från båda vårdnadshavarna ska placeringen av barnet göras med stöd av socialtjänstlagen. Saknas samtycke från den vårdnadshavare som barnet inte placeras tillsammans med, ska socialnämnden, efter ansökan hos förvaltningsrätten, kunna placera barnet i ett skyddat boende med stöd av en ny lag. En sådan placering ska även kunna göras omedelbart av socialnämnden och underställas förvaltningsrätten. I utkastet lämnas även förslag som rör bestämmanderätten över barnet under den tid barnet är placerat.

Vidare föreslås att det ska krävas tillstånd från Inspektionen för vård och omsorg för att få driva verksamhet i form av skyddat boende. Kommuner och regioner som driver sådan verksamhet ska

anmäla detta till myndigheten. I utkastet föreslås också bestämmelser för att tydliggöra elevers rätt att gå i skola när de vistas i skyddat boende. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 3 juli 2023.

Förvaltningen ställer sig positiv till förslagen i lagrådsremissen. Förslagen kan förbättra skydd och stöd till personer som är i behov av skyddat boende och även stärka barnrättsperspektivet för barn som följer med till ett skyddat boende.

Bakgrund

Kommunstyrelsen har remitterat ärendet Utkast till lagrådsremiss Ett fönster av möjligheter – stärkta rättigheter för barn och vuxna i skyddat boende till Södermalms stadsdelsnämnd för yttrande senast 28 oktober 2022.

Ärendet har även remitterats till stadsledningskontoret och socialnämnden samt till Farsta och Rinkeby-Kista stadsdelsnämnder.

Ärendet

I januari 2018 överlämnade utredningen betänkandet Ett fönster av möjligheter – stärkt barnrättsperspektiv för barn i skyddat boende (SOU 2017:112). I betänkandet föreslås bland annat att insatsen skyddat boende ska regleras i socialtjänstlagen SoL (2001:453) som en ny boendeinsats för vuxna och barn som medföljande till en vuxen vårdnadshavare. Inom Socialdepartementet har därefter den kompletterande promemorian Stärkt barnrättsperspektiv för barn i skyddat boende – förslag till bestämmelser rörande bland annat omedelbar placering, sekretess och skolgång (Ds 2020:16) tagits fram.

I utkastet till lagrådsremiss behandlas betänkandets och promemorians lagförslag. I utkastet föreslås en delvis annan reglering av insatsen skyddat boende. I betänkandet lämnas förslag på förordningsändringar med anledning av lagförslagen samt lagförslag rörande ansvaret för skyddat boende för asylsökande. Utkastet till lagrådsremiss innehåller förslag som syftar till att förbättra skyddet och stödet till personer som behöver skyddat boende och stärka barnrättsperspektivet för barn som följer med en vårdnadshavare till ett skyddat boende. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2023. I utkastet föreslås också bestämmelser för att tydliggöra elevers rätt att gå i skola när de vistas i skyddat boende. Dessa lagändringar föreslås träda i kraft den 3 juli 2023.

Nedan återges huvuddragen av de förslag som lyfts fram i utkastet.

- Skyddat boende ska föras in i socialtjänstlagen som en boendeinsats för den som behöver stöd och skydd till följd av hot, våld eller andra övergrepp.
- Kommunens ansvar för insatser enligt socialtjänstlagen och lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade ska gälla även för en person som till följd av ett beslut om skyddat boende av kommunen är bosatt i en annan kommun.
- Socialnämnden får besluta att ett barn ska placeras i ett skyddat boende om barnet placeras där tillsammans med en vuxen vårdnadshavare. Förslaget innebär att barn som följer med en vårdnadshavare till ett skyddat boende, till skillnad från i dag, ska beviljas en egen insats och att barnet ska omfattas av de bestämmelser om socialnämndens ansvar som gäller för barn som placeras utanför hemmet i andra former.
- Socialnämnden ska medverka till att ett barn i skyddat boende får god vård och fostran och i övrigt gynnsamma uppväxtförhållanden, verka för att barnet får lämplig utbildning och den hälso- och sjukvård som barnet behöver.
- Socialnämnden ska få besluta om uppföljning av ett barns situation efter det att en placering i det skyddade boendet har upphört om barnet bedöms vara i särskilt behov av nämndens stöd eller skydd men samtycke till sådan åtgärd saknas.
- Bestämmelserna om ett barns placering i ett skyddat boende vid avsaknad av samtycke från den ena vårdnadshavaren ska regleras i en särskild lag. De situationer då kriterierna för vård enligt LVU inte är uppfyllda saknar idag laglig möjlighet för socialnämnden att besluta att ett barn med stöd av socialtjänstlagen ska placeras i skyddat boende tillsammans med den ena av två vårdnadshavare i strid med den andra vårdnadshavarens vilja. Placeringen får beslutas endast om den vårdnadshavare som barnet placeras tillsammans med samtycker till barnets placering.
- När ett barn är placerat i skyddat boende enligt den nya lagen ska den vårdnadshavare som barnet är placerat tillsammans med ensam få bestämma om insatser i öppna former enligt 4 kap. 1 § socialtjänstlagen med anledning av

placeringen. Detsamma ska gälla för val eller byte av skolenhet eller förskoleenhet som föranleds av placeringen.

- Socialnämnden bör underrätta regionen om att ett barn eller en ung person i åldern 18–20 år placerats i ett skyddat boende. Regionen ska i anslutning till att placeringen inleds erbjuda barnet eller den unge en hälsoundersökning.
- En elev som på grund av placering i ett skyddat boende flyttar från kommunen ska ha rätt att tas emot till utbildning i förskoleklass, grundskola, anpassad grundskola, gymnasieskola eller anpassad gymnasieskola i vistelsekommunen.
- För skyddade boenden som drivs av enskilda verksamheter ska det krävas tillstånd av Inspektionen för vård och omsorg. Skyddade boenden som drivs av en kommun eller en region ska vara anmälningspliktiga till Inspektionen för vård och omsorg.
- Bestämmelserna i lagen om registerkontroll av personal vid vissa boenden som tar emot barn ska gälla även skyddade boenden som tar emot barn.
- De föreslagna ändringarna ska träda i kraft den 1 juli 2023, förutom de föreslagna ändringarna i skollagen som ska träda i kraft den 3 juli 2023.

I utkastet görs bedömningen att förslagen leder till ökade kostnader för kommunerna, regionerna och staten. Den kommunala finansieringsprincipen ska tillämpas för de kostnader som följer av nya åligganden och ambitionshöjningar. Den inskränkning av den kommunala självstyrelsen som de nya åligganden och ambitionshöjningarna innebär får anses vara nödvändig mot bakgrund av förslagets syften. Förslagen förväntas ha positiva effekter för bland annat barnets rättigheter, det brottsförebyggande arbetet, jämställdheten, skyddsbehövande personer och samhällsekonomin.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts i stadsdelsdirektörens stab- och kansli i samverkan med sociala avdelningen. Ärendet har behandlats i förvaltningsgruppen och pensionärsrådet den 10 oktober och i rådet för funktionshinderfrågor den 11 oktober 2022.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen ställer sig positiv till förslagen i lagrådsremissen. Förslagen kan förbättra skydd och stöd till personer som är i behov av skyddat boende och även stärka barnrättsperspektivet för barn som följer med till ett skyddat boende. Förslaget om en ny lag som säkerställer möjligheten att placera ett barn utan båda vårdnadshavares samtycke skulle medföra ett ökat skydd för barnet.

Genom förslaget att ett barn som följer med en vårdnadshavare till skyddat boende beviljas detta som en egen insats och omfattas av socialnämndens ansvar som gäller för barn som placeras utanför hemmet uppnås att barnets egna behov av skydd, stöd och hjälp synliggörs.

Förvaltningen vill understryka vikten av det som lyfts fram i lagrådsremissen att barn och unga i skyddat boende ska ha rätt till utbildning i förskoleklass, grundskola och anpassad grundskola i vistelsekommunen.

Förvaltningen bedömer att förslagen kommer att leda till ökade kostnader för kommunerna, regionerna och staten men ha positiva effekter för barns rättigheter, jämställdhet och skyddsbehövande personer och på sikt även samhällsekonomin.

Slutligen vill förvaltningen framhålla vikten av att verksamheter som skyddade boenden blir tillståndspliktiga. Detta medför en ökad kontroll på kvalitet, säkerhet och ökad insyn.

Snorre Berglund
Tf stadsdelsdirektör
Södermalms
stadsdelsförvaltning

Maria Klemets Hellberg
Avdelningschef
Södermalms
stadsdelsförvaltning

Bilagor

Utkast till lagrådsremiss ”Ett fönster av möjligheter – stärkta rättigheter för barn och vuxna i skyddat boende”

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Snorre Berglund, Tf stadsdelsdirektör	2022-09-29
Maria Klemets Hellberg, Avdelningschef	2022-09-29